

UKRAJINA V NEMŠKEM EKONOMSKEM NAČRTU

POHLEP PO BOGATI DEŽELI, KI IMA ŽITA IN SUROVINE

**Nova država bi bila večja nego Francija
in bi štela nad 40,000,000 prebivalcev**

NEMŠKA PROPAGANDA MED RUSINI NA POLJSKEM DOBRO DELUJE. SOVJETSKA UNIJA PRED TEŽKIMI BOJI V EVROPI IN AZIJI

Nemčiji manjka živil in surovin. Jugoslavija, Madžarska in Rumunija ji lahko dajo v zameno za industrijske izdelke veliko žita, perutnine in živine, toda ne dovolj za potrebe tako obljudene, visoko razvite industrialne države, kakor je Nemčija, ki šteje zdaj kakih 80 milijonov prebivalcev. Po številu ljudi jo torej v Evropi presega samo sovjetska Unija.

Vprašanje prehrane
Nemška vlada rešuje živilski problem s svojimi notranjimi načrti za izboljšanje agrikulturne produkcije. Pravi, da pridelava na povprečen oran železo več kakor pred leti, toda tudi prebivalstvo se množi. In ogromno stalno armado, ki nič ne producira, je treba kolikor mogoče dobro preživljati. Živil je sicer veliko napredaj, na primer v Zedinjenih državah, Kanadi in v Južni Ameriki. Toda Nemčija nima denarja, da bi mogla na take trge, zato ne more kupiti več nego sama pridelava, torej v zameno blago za blago. Zed. države imajo dovolj svojih industrijskih izdelkov, torej nimajo od Nemčije skoro kaj kupiti, razen cenene igrače, izdelke iz stekla in nekaj drugih stvari, ki so tam boljše in veliko cenejše nego slični produkti v Ameriki.

Nemčija je torej prisiljena iskati zase deželo, ki je bogata na žitnih poljih in surovinah. Kakor nalašč zanjo ustvarjena se ji zdi Ukrajina.

Vojna z USSR neizogibna
Hitler odkrito priznava, da hoče Ukrajino za "tretji rajh". Rusija je ne zna izbrbljati, nego le terorizira njeno prebivalstvo, pravi "firer", Nemčija pa bo dala Ukrajini "svobodo", "kulturo" in "blagostanje". Ukrajinska žitnica bo poskrbela, da bo tudi v Nemčiji kruha vsem ostajalo. "Sijajna dežela je to, samo pravega gospodarstva ji je treba," pravijo v Berlinu.

V Nemčiji je precej ukrajinskih separatistov in bivših ukrajinskih carskih častnikov, ki jih preživlja nemška vlada. Služijo ji v njeni propagandi za "neodvisno" Ukrajino. Karpatska Rusija, ki je zdaj avtonomna deželica v Čehoslovaški, je postala pod nemškimi vodstvom sedež gibanja za "novo, zedinjeno Ukrajino".

Ugodno polje za nemške intrige
Zgodovina je polna muh. Eno izmed njenih najbolj muhastih dejstev današnjih dni je, da se je najboljši tiranjski velesila v Evropi lotila poslaništva "osvoboditi Ukrajince".

V sovjetski Ukrajini jih je približno 35,000,000, na Poljskem kakih 6,000,000, v Rumuniji 1,000,000, in v čehoslovaški Karpatski Rusiji 500,000, skupaj torej nad 42,000,000, na ozemlju, ki meri kakih 356,000 kv. milj. Nemci pravijo: "Pomislite, koliko bi vi v svetu pomenili, če bi bili samostojen narod! Razvili bi se gospodarsko in kulturno. Vaša neodvisna država bi bila več kot tretjino večja nego je Francija. Postali bi velesila. Nemčija je vam pripravljena pomagati v svobodno in gospodarsko veličino." (Nadaljevanje na 3. strani.)

GROZOVIT TEROR NAD SOCIALISTI V NEMČIJI

Največje žrtve nacističnih brutalnosti v Nemčiji so zavedni delavci, dasi se svetovna javnost zanje ne zanima bogve kaj, ker so le delavci. Nedavno je bilo v Berlinu pet socialistov mučenih, ker so jih oblasti obtožile ruvarstva proti državi. Nato so bili poslani na nadaljnje mučenje v koncentracijsko kemp.

Socialist Peter Forster je pred nekaj meseci z dvema drugima sodrugoma utekel iz koncentracijske kempje in pobegnil na Češko. Na begu so baje ubili enega rablja. Nacisti so Forsterjeva tovariša vjeli in ju pokončili. Ko so izvedeli, da je Forster na Češkem, so zahtevali od vlade v Pragi, da ga jim nemudoma izroči.

Češka republikanska (demokratična) vlada se ni pokorila ukazu. Sedanja češka vlada, ki ji narekuje kaj sme in kaj ne sme Hitler, pa je Petra Forsterja res poslala nazaj čez mejo. Ko hitro so ga Hitlerjevi rablji zagrabil, so ga nemudoma obsodili v smrt in mu osekali glavo. Forster je bil star šele 27 let in zelo razumen, delaven sodrug.

Tisoče njemu enakih je bilo v prošlih letih ugonobljenih na slične načine. Ampak ker so

DROBIŽ OD VSEPOVSOD

Poljska vlada je razpustila prostozidarske lože. Poljska je tretja velika država v Evropi, ki jih je zatrla, nevestevši Rusijo, kjer pod boljševidi splošno obstojale. Italija, Nemčija in Poljska so jim zaplenile tudi svojo imovino.

Kongresnik Martin Dies je s svojo kongresno komisijo odkril toliko "rdečkarske nevarnosti", da zahteva od poslanske zbornice še \$100,000 za nadaljevanje preiskave. Mož se smeji, ampak je že tako, da ima pomočnike, ki oglašajo njegovo raket s iskanjem rdečkarjev celo v kuhinji predsednika Roosevelta.

WPA je prošle tedne tarča silovitih napadov. Podpira armado lenuhov in je že vsa gnila od grafta, pravijo njeni kritiki. Kongres ima priliko izvoliti nov preiskovalni odbor in se je bo tudi poslužil. Saj ljudstvo plača!

Kam z brezposelnimi? V Illinoisu ima aplikacije za delo pri WPA 66,000 več brezposelnih kakor pa jih more uposliti, ker nima zadosti sredstev za vse. Namesto, da bi jih najemala, odslavlja mnoge izmed tistih, ki so bili uposljeni.

Socialno zavarovanje bo v letu 1939 zelo izboljšano. Tako trdijo poslanci, ki majo v ta namen pripravljene predloge v 44 državah ameriške Unije.

Zakon za zdravstveno preiskavo zaročencev, predno se jim dovoli poročiti, bo po 1. januarju predložen v sedmih državah. V nekaterih drugih je že sprejet.

Policijski komisar mesta Beograd, Milan Atimović, je bil po zadnjih volitvah imenovan za notranjega ministra Jugoslavije. To pomeni, da bo ta portfelj v bodoče še bolj žandarski, kakor je bil pod dr. Korošcem.

Grčija še zmerom trebi komuniste. Pravi, da je zadnjih 46 ugrabila 16. dec. Zdad bo na Grškem lep red in mir, če se ministri ne motijo.

Katoliški duhovniki v Avstriji, ki so ustanovili koncentracijske kempje za socialiste, morajo zdaj sami vanje. To je neprijetno, posebno še, ker jim nacistična vlada jemlje tudi imovino. V mučnikškem taboru Dachau, kjer je preminil že marsikak socialist, je zdaj priločno duhovnikov. V Linciu je bilo 11. dec. vsled "protinacističnih aktivnosti" aretiranih 11

SILVESTROVA ZABAVA KLUBA ŠT. 1 JSZ

V soboto 31. dec. ima v dvorani SNPJ v Chicagu Silvestrovo zabavo klub št. 1 JSZ. Plezna zabava v obeh dvoranh. Vstopnice v predprodaji so po 40c in pri blagajni 65c.

Čehoslovaška v novi zvezi
Čehoslovaška republika je bila v zavezništvu s Francijo in Rusijo. Ker so jo v Monakovu pustili na cedilu, je nad njo zagospodoval Hitler. Nemški generalni štab je "novi" Čehoslovaški predlagal vojno zvezo. V ta namen naj bi se češka armada usoglasila z nemško. Predlog bo seveda sprejet, ker je Češka danes le še kronška provinca tretjega rajha.

Eksekutiva S. P. bo spet zborovala meseca februarja

Prihodnja seja odbora socialistične stranke se bo vršila 3., 4. in 5. februarja v Chicagu. Sklepala bo o tekočih problemih in o notranjih vprašanjih stranke, med drugim o akciji za združenje s Social-demokratsko federacijo, ako bo do takrat pogajanje že toliko dozorelo, da bo definitivno sklepanje o tem mogoče.

Cerkev in fašizem v Španiji

Kardinal Dougherty v Philadelphiji je sklical v začetku septembra poseben shod v prid fašističnega glavarja generala Franca v Španiji. Udeležilo se ga je kakih 4000 ljudi katoliške in drugih veroizpovedi, ki so sovražniki španske republike, in obljubili pomagati fašizmu moralno in gmotno špansko ljudstvo znova zasužnjiti za duhovščino in druge bogataše.

Beograd se razvija v "velemesto"

Menda nobeno mesto v Evropi ne raste hitreje kakor Beograd (po vojni). Država je zgradila veliko sijajnih palač za svoja ministrstva in druge urade, privatniki pa 6800 novih hiš. Beograd je po vojni narastel s 50,000 na 400,000 prebivalcev.

Delavcev manjka V Nemčiji manjka delavcev!

Namreč takih, ki bi hoteli delati le za hrano. Zato jih vlada siloma goni v prisilno garanje. Tako se problem brezposelnosti najlaglje reši.

ŽIVEŽ ZA ŠPANIJO

Tridesetmesečna vojna povzročila razdejanje in silovito pomanjkanje

Vlada Zed. držav je podarila bednemu španskemu ljudstvu tri milijone bušjev pšenice. Dala jo je v ta namen ameriškega Rdečemu križu. Namenjena je bednim v lojalističnem in Francovem delu Španije. Vlada je vprašala Rdeči križ, da naj poskrbi za mletje žita v moko, kar bo stalo visoko vsoto. Rdeči križ se nadaje kriti ta izdelek s prostovoljnimi prispevki.

Iz drugih virov je dobila lojalistična Španija prošle tedne 3,800 ton pšenice. 100,000 škatel konzerviranega mleka in mesa, 160,000 kg masla, 90,000 kg sladkorja in mnogo drugih živil v manjši kvantiteti ter veliko zabojev obleke.

Veš to pomoč nudi ljudstvu lojalistične Španije delavstvo v Franciji, Angliji, Belgiji, v škandinavskih deželah, Zed. državah itd.

'Zločinec' Musica zvrnil krivdo na pravo mesto

**VOLKOVI POD MASKO ODVETNISKEGA
POKLICA, BANKIRJI, ŠPEKULANTI IN
"POLITIKI" SO GLAVNI KRIMINALCI, JE
DEJAL COSTER-MUSICA**

Tu in tam se primeri, da kako papirnato bogastvo skopni preko noči, časopisje pa ima nato priliko skoz kak teden ali dva prinašati "senzacionalna" odkritja. Dokler še ni bilo Rooseveltovih postav za kontroliranje špekulantov, je bil polom kakršen je na primer zajel ogromne korporacije, katerim je načeljeval Samuel Insull, nekaj umevnega. Izkazalo pa se je, da zakoni, ki ne odpravijo vzrokov, tudi goljufij in polomov ne morejo preprečiti. Edino kar dovoljujejo je, da se nerodne goljufe laglje kaznuje.

Samuel Insull je po polomu svojih špekulacij pobegnil, bil nato priveden nazaj in tožen, kar je stalo vlado (to je, ameriško ljudstvo), visoke vsote, a sodišče ga je oprostil.

F. Donald Coster (pravo njegovo ime je Philip Musica) je vedel, da njemu sreča ne bo tako mila. Rajše kot da bi ga vlačili po sodiščih kot zločinca, si je sam vzel življenje. Bil je predsednik velike, bogate, vplivne korporacije McKesson & Robbins. Pečala se je tudi s politiko in s propagando proti podružnim ali verižnim trgovinam (chain stores). Demokratški kongresnik Wright Patman je prejel od nje za vsak govor — 48 po številu, \$100, ali skupaj \$4,800.00, in vozne stroške. Tako je bankrot bratov Musica odkril, da je tudi propagandna proti verižnim trgovinam zavita v umazanijo. Kongresnik Patman pravi da ga radi tega krivem blatijo, ker ni izvršil ničesar nepoštenega.

Čudno je, kako so mogli ljudje, kot so bratje Musica sploh priti z nižinskih poklicov na krmilo "veleugledne" korporacije. In kako so mogli zagoljufati milijone dolarjev ne da bi jim pregledovalci računov in vladni nadzorniki mogli priti že davno na sled.

Časopisje, ki ga lastujejo ljudje, katere je on označil za pijavke, je razgalilo njegovo "kriminalno" preteklost, čim so ga še pred nekaj tedni hvalili v časopisih in na banketih kongresniki in senatorji, bankirji, odvetniki in svečeniki.

Pokojni Philip Musica je bil kriminalalec. Pomagal si je v kriminalnem ekonomskem sistemu kolikor si je največ mogel in postal iz nič "milijonar". Toda marsikoga v tem sistemu prevara: marsikdo se ob kaj spodtakne in pade. Tedaj kapitalistični tisk zavpije o odkritju "škandala". Žrtev "odkritja" so posamezniki, dočim zločinski sistem, kakršenega je v pisnu dobro označil pokojni Musica, vrši svoje goljufije nemoteno dalje. Dokler ne bo odpravljen, bodo polomi, bo križa in milijone bednih, zato da se "visokim gospodom" in njihovim gospeim, sinovom in hčeram dobro godi.

NOVOLETNO VOŠČILO "PROLETARCU"

"Želim vam vsem v uradu srečno Novo leto in 'Proletarcu' veliko novih naročnikov."
Mnogo voščil te vrste smo prejeli.

Za "Proletarca" jih LAHKO uresničimo. Številni čitatelji, kateri vedo vrednost tega lista so zmogni svoje voščilo izvršiti v agitaciji za pridobitev NOVIH naročnikov. "Proletarec" jih potrebuje. In slovenski delavci so potrebni štiva, ki ga prinaša teden za tednom.

Kjerkoli torej ima kdo izmed nas priliko, naj jo porabi za agitacijo v prid "Proletarca". Morda se bi ta ali oni že davno naročil, a nihče ga ni še vprašal. Marsikako vsoto bi se lahko zbralo v tiskovni sklad, brez katerega "Proletarec" ne more kriti svojega primanjkljaja, ako bi eden ali drugi izmed naročnikov priložnost uporabil, vzal kos papirja in napisal imena ter prispevke. A če nihče ne vpraša, nihče ne prispeva.

Torej sklenimo, da naj bo naša skupna novoletna resolucija — VEČ naročnikov "Proletarcu" in VEČ prispevkov v njegov tiskovni sklad.

Japonska predložila Kitajski "mirovne" pogoje

"Azija Azijatom." je geslo japonske politike, ki v praksi pomeni, "Azija spada Japonski". Zed. države sicer zahtevajo, da načelo odprtih vrat na Kitajsko ostane v veljavi, a japonski premier Konoe jim svetuje, da naj se sprizjajajo z "novo situacijo" v Aziji. To je, Amerika in Evropa naj izprevidi, da je danes gospodar Kitajske japonska armada.

Cilj te armade je zagospodariti tudi nad sovjetsko Sibirijo in poriniti Rusijo iz Azije za zmerom. Kitajska, ki se, kolikor jo je še pod republikansko vla-

do, trdovratno postavlja v bran, trdi, da bo koncem konca v tej dolgotrajni vojni zmaga. A "nova situacija" je takaka, da so najvažnejši deli Kitajske pod japonsko oblastjo. Zato smatrajo v Tokiu, da je Kitajska premagana in ji predlagajo v glavnem: Nova kitajska vlada, kdorkoli bo v nji (seveda le z dovoljenjem Japonske) mora priznati neodvisnost Mandžurije in stopiti z njo v prijateljske diplomatske odnose. Kitajska mora stopiti v "protikomunistično" zvezo, v kateri so zdaj poleg Ja-

Na kratko, Japonska hoče ogromno Kitajsko zase in Kitajci si naj priznajo samo pravico delati za Japonce in izvrševati japonska povelja. Če se vladi v Tokiu res posreče mobilizirati to ogromno deželo, je sovjetska Rusija najbrže čakala predolgo, kajti ob njeni prostrani azijski meji ji bo rastele premožne sovražnik. V Moskvi so seveda optimistični. Pravijo, da se je Japonska v tej vojni že jako izčrpala in da ji bodo Kitajci vzlic svoje potrpežljivosti prizadevali težave toliko časa, da jo do kraja utrudijo.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75,
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka
popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz
Business Manager: Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Na pragu Novega leta

Računi se zaključujejo, kaj? decembra je konec. Velike korporacije oznanjujejo, da koma izhajajo. Mnoge so izplačale delavcem tudi nekaj bonusa, toda dividende niso visoke. Vzrok so seveda "vladna umeščavanja, previsoki da ki" itd. Da bi kdo teh gospodov omenil kak drug vzrok — bognečaj! Kri-va je torej vsega zla vlada.

Deset milijonov zdravih ljudi, ki iščejo v USA dela, ga ne morejo dobiti. To je kriza zanje, veliko večja kriza kakor pa kakršni koli polom na borzah za multimilijonarje, kajti oni se lahko zmerom žive po bogataško.

Dolgovi zvezne vlade naraščajo. Plačuje jih ljudstvo in v slučaju končnega poloma je zmerom le ljudstvo v polomu.

V splošnem, kaj drugega nam nudi "srečno in veselo novo leto"?

Trideset mesecev civilne vojne v Španiji.
Skoro enako dolgo vojno na azijskem kontinentu.
Civilno vojno med Arabci in Židi, ter z Angleži po sredi, v Palestini.

Gaženje Čehoslovaške bolj in bolj v fašizem — hočeš, nočeš, moriš!

Italijanske priprave za naval na pomohkužno Francijo. Hitlerjeve nakane za razdejanje Poljske in za oslabljenje sovjetske Unije od znotraj.

Mussolinijevi napori za pridobitev Madžarske in Jugoslavije pod svoj vpliv, kar pomeni, pod gospodarsko nadvlado, kar pa je za Italijo nemogoče, če ji tega Nemčija ne dovoli.

Strah angleških torijev prač kaosom v Evropi, v katerem bi zavladal "komunizem", namesto demokracija. Zato naj rajše ostaneta na površju Mussolini in Hitler. Ako ona dva propadeta, kdo ve, kdo vse bo še premagan z njima. Namreč — kadar propadeta. Kajti socialiste sta že pokončila, kolikor je bilo v njuni moči, čim sta se polastila oblasti.

Nista pa še unčila nezadovoljnosti. Opozicija se pojavlja v raznih oblikah. Nič se ne ve, kdaj zavlevo orkan, kar je v takih deželah vsakdanja možnost, tudi če se leta in leta ne dogodi. A dogodil se bo. Kaj potem?

Bogataši v Parizu, v Londonu in drugod pravijo — varujte bogataše!

Za masko so si iznašli fronte proti komunizmu.
Razredne razlike takih mej ne poznajo in grede preko.

V leto 1939 stopamo bolj z negotovostjo kot v prošlenu "novem letu", a vendar z zavestjo, da dokler bomo vztrajali pri razmerah kot so, ne more biti drugače.

Ce imamo voljo, gremo lahko naprej. Ako ne, pa ostanimo, kjer smo bili lani, predlanskem, ali pa pred Novim letom 1929. Ali pa še pred prejšnjimi. Če hočemo gledati le nazaj, je bolje, da ostanemo tam. Ako ne, se ob pragu tega novega leta ozrime naprej in sklenimo iti dalje v boju za pravico in resnico.

To je najboljša "novoletna resolucija", ki je moremo skieniti.

Izposojevanje iz socialističnega programa

Mnogi, ki so tu in tam čuli o socializmu, očituječe vprašujejo, čes, "mar je socializem že kaj dosegel?"

V mislih imajo pogrnjeno mizo, h kateri bi se vsedli in se otrešli vseh skrbi za delo in jelo.

Nak, socializem tega še ni dosegel, ker še nikjer ni imel zadostne moči in ne zadostnih priložnosti, da bi se uveljavil v gospodarski sistem.

Vsekakor pa mora socializem tudi brez teh uspehov imeti že kot program v sebi veliko dobrega, kajti vsi, ki ga pobijajo, in vse stranke, ki ga napadajo, si izposojujejo gesla in socialne zahteve iz njegovega programa. Predsednik Roosevelt je gradil svoj "newdealski program iz "desk" socialistične "platforme", kakor je to že pred leti predstavil kartonist Fitzpatrick v dnevniku St. Louis Post-Dispatch. Hitler na primer je napadal marksizem, a svoji stranki je dal ime "narodna delavska socialistična stranka". Obljubil je strmoglavit kapitalistično nadvlado, vzeti zemljo veleposestnikom in delavcem izboljšati razmere na višino v kakršnih doslej še niso živeli. S socialno-pravičnostjo je Hitler demagogiral veliko spretnješe kakor njegov učencec "father" Coughlin v Detroitu. Mussolini je znal socialistični program na pamet kakor katoličani Očenasi in ga je obljubil izvesti v "fašistični" obliki "za čast, blagostanje in slavo velike Italije". Fašistična kasta japonskega militarizma vodi propagando z gesli za ljudske pravice in odpravo vpliva bogatašev iz vlade. Krščanski socialci so se pojavili v izčrpnem toč iz socialističnega programa, da se z njimi bore proti socialni demokraciji, in končno je tudi papež Leon XIII. spoznal, da po starem ne bo šlo naprej. Izdal je svojo znano encikliko o socialnih pravicah, ki naj dobe veljavo in zaščito pod okriljem matere cerkve. Šlo se mu je seveda za veljavo cerkve in si je zato izposodil nekaj socialističnega programa, da ga ji vbrizgane v njeno staro telo ter mu da občutek mladosti.

Ni je vlade, in ni je stranke, ki bi si na pomagala več ali manj z dognanji in s programom znanstvenega socializma. To delajo ne zaradi socializma, nego da si pridobe zaslonbe med ljudstvom, da grede "z duhom časa naprej" in si s tem podatjšujejo življenje.

Adolf Hitler: iztirjeno bitje, ki hoče biti božanstvo

Po tujih virih priredil I. J.

POPRAVEK

V I. Jontozovem članku o Hitlerju se je v prošli številki zmešala nekež ystic, vsled česar je par stavkov brez zveze. Prvih pet vrstic v peti koloni na drugi strani spada v sedmo kolono in stavke, ki se pričenja: "Pri njem gra za vse tako ka- vtor v pregovoru, ki pravi: Tudi slepa kura zrna najde... Tako vlada Hitler novi nemški imperij s svojega dvorca v bavarskih hribih. To se sicer aliji kakor komična opereta, v- lic temu je pa videti resnično." —Ur.

(Nadaljevanje.)

Nemirna kri

Adolf Hitler je zelo nemirno bitje. Opero ima rad, drame ne more trpeti. Kadar je prost, dela sprahode okrog svojega bavarskega dvorca, ali se pa vozi okrog z avtomobilom z blazno brzino. Pri miru ne more biti.

Tipično zanj je, da je bil njegov najbližji osebni prijatelj njegov pokojni sofer Schrenk, ki je imel celo visoko šaržo v SS (nacijski častniki). Ko je Schrenk umrl, je morala uradno žalovati vsa Nemčija. Hitler pa je ustanovil poseben oddetek SS, ki nosi ime pokojnega soferja. Ko je ta oddetek privrkat defilirat pred njim v Nürnbergu, je Hitler malone jokal.

Hitler je neumen na naglico. Ze pred leti je začel delati kampanjske izlete z letalom. Pri tem je šel čisto v ekstrem. Če je kdo vprašal zanj v glavnem stanu njegove stranke, je navadno dobil odgovor: "O, Adolf je spet v zraku!" Strankini voditelji so ob takih prilikah, ko je križaril pod oblaki ukrenili marsikaj po svoji glavi, ne da bi mu o tem pravili. Enako zadovoljstvo mu nudijo brze vožnje s torpedovkami in rušilci. Ta njegova brzinska manija je očitno znamenje, da je Hitler vedno na begu pred nečem, kar ga muči v notranjosti.

Drugače pa ne pozna nobenih telesnih vaj kot so ježa, lov, plavanje, atletika, razne igre itd. Za atletske igre se zanima le toliko, kolikor so v zvezi s poveljevanjem nove Nemčije. Tekom zadnjih olimpijskih iger, ki so se vršile v Berlinu, je napravil na gledalce naravnost tragičen vtis. Tekom vsake posamezne igre je bil napet kot navita struna, da niti sedeti ni mogel. Gledalca je bilo jasno, da so te atletske tekme v njegovih očeh predstavljale vojno, v kateri Nemec mora zmagati. In tako ga je bilo samo smehljanje, kadar je

moderno dekorirana, z rdečimi preprogami in pohištvom, pa brez vsakega razkošja. Na stenah visi pet slik Frederika Velikega, poleg tega pa je v sobi še Friderikova smrtina maska. Največji kos pohištva je velika pisalna miza. V enem kotu stoji Mussolinijeva soha. Na steni nasproti njegove pisalne mize visi slika, ki predstavlja oddetek nemške pehote, ki prodira preko nekega flandrskega potoka. Pravijo, da je bil v tem boju udeležen tudi Hitler. Na pisalni mizi ima veliko ploščo z električnimi gumbi, ki je zvezana z 72 električnimi zvoncei.

Toda nikjer nobene ženske slike ali cesarkoli, kar bi spominjalo na ženske ali mehkejšje stvari v življenju, ki so v zvezi z njim.

Hitler in ženske

"O Hitlerjevih odnošajih z ženskami," pravi profesor Roberts, "ni vredno govoriti. Stori-je o njegovih odnošajih z ženskami, ki jih je najti celo v najresnejših življenjskih Hitlerja, so brez podlage in nikjer ni najmanjšega dokaza, s katerim bi se mogle podpreti." Potem opisuje njegovo delovno sobo v Rjavi palači v Monakovem (sedež nacijske stranke):

Moderno dekorirana, z rdečimi preprogami in pohištvom, pa brez vsakega razkošja. Na stenah visi pet slik Frederika Velikega, poleg tega pa je v sobi še Friderikova smrtina maska. Največji kos pohištva je velika pisalna miza. V enem kotu stoji Mussolinijeva soha. Na steni nasproti njegove pisalne mize visi slika, ki predstavlja oddetek nemške pehote, ki prodira preko nekega flandrskega potoka. Pravijo, da je bil v tem boju udeležen tudi Hitler. Na pisalni mizi ima veliko ploščo z električnimi gumbi, ki je zvezana z 72 električnimi zvoncei.

Toda nikjer nobene ženske slike ali cesarkoli, kar bi spominjalo na ženske ali mehkejšje stvari v življenju, ki so v zvezi z njim.

Preganjanje...

Hitler je čudak. V pogovoru z obiskovalci je izredno vludiv in pozoren; po vsaki izjavi, ki jo poda, napravi odmor, da obiskovalec lahko vpraša še kaj več. Odzdraviti nikoli ne pozabi in salutira vsakemu posameznemu oddelku ali zastavi, ki pri paradah defilira mimo njega. Najbolj čudno je pa, da se očitno nikdar ne poču-

LONDON V ZADREGI

Ko je bila tako zvana sudetska kriza na višku, so bili Londončani in okoličani zelo zaposleni s kopianjem jazbin ali zavetišč proti zračnim napadom. Vse je bilo pod zemljo, da bi bili pripravljeni, ako bi bil no-re iz Berchtesgadena držal svoj besedo in pobesnel. Toda dobri Londončani so pozabili, da čuje nad njimi očetovsko oko gospoda Chamberlaina in da jih šteti krilo njegovega cli-vendenskega angela varha, gospe Astorjeve. Danes se jim najbrž vidi malce neumno, da so tako pozabili na svojo mo- gočno zaščito, pa postali histe- rični ter začeli z vsemi štirimi posnemati krte, jazbece in li- sice. Zdjaj namreč vidijo, da je bil njihov strah popolnoma od- več. Saj jih je vendar štčital Chamberlainova velika mo- drost, in Astorkino krilo je bilo vedno pripravljeno, prestreči pogubonosne sovražne bombe.

Salo na stran, vsaj za hip! Obsežne priprave proti zrač- nim napadom so poleg drugega dale Chamberlainu priliko, da bi lahko zavrnil Hitlerja: "In če pošlje svoja letala nad Lon- don? Mi smo pripravljeni! Na- ši ljudje so si zgradili zaveti- šča, kjer jih tvoje bombe in pli- ne ne bodo dosegli. Medtem pa nikar ne misli, da smo zato leta in leta trošili milijarde dolar- jev za bojne ladje, topove vseh

vrst in najmodernejša bojna le- tala, da bi se igrali z njimi, medtem ko bi tvoja letala br- nela nad našim ozemljem!" In če bi Hitler ne hotel prisluhni- ti, bi pa prisluhnil njegovi ge- nerali, katerim gotovo ni bilo do tega, da bi tvegali v naprej izgubljeno vojno.

Ampak Chamberlain ni go- voril; pustil je, da je govoril samo Hitler. In tako je šla Če- loslovaška. Londončani pa zdaj ne vedo, zakaj so kopali svoje jazbine: da obvarujejo sebe ali da dajo Chamberlainu izgovor, čes, saj vidite sami, kako drhtite pred samo mislijo na vojno, torej sem moral ne- kaj storiti, sicer bi vas bilo od- groze konec...

Najslabše pri tem je pa, da Londončani zdaj ne vedo, ali bi zasuli svoje jazbine ter za- upali še nadalje Chamberlaino- vi državniški modrosti in Astor- kinemu krilu, ali bi jih pustili odprte za slučaj, da bi veter odnesel to modrost in to krilo, ki sta jih v Monakovem tako sijajno obvarovala pogube "za vso našo dobo"...

Nekaterim se zdi, da ne bi bilo napačno, ako bi se zgodilo prvo, toda drugi se pa boje, da bi potem nikdar več ne imeli zabave s kopianjem jazbin, kajti o Hitlerju vedo že toliko, da ni še tako nor, da bi poslal bombna letala nad svoje lastne province... — T. P.

ti domačega v formalni družbi ali kadar ga kdo ogovarja.

Zdi se, da ga muči vedno občutek, kakor da je preganjan. Temu skuša uiti s tem, da neprenehoma dela krajše govore, tudi če bi lahko odgovoril z eno samceto besedo. Kakor da bi mu odleglo, kadar sliši sa- meceto sebe... Kar se tiče go- vorov, pa ga postavijo vsaj na trdna tla. Ko govori, mu ni tre- ba misliti, temveč se lahko eno- stavno sprosti in ponavlja, kar je že tisočkrat ponovil in bo še ponavljal, dokler ne bo umrl...

Jetnik svojih straž

Važno je dejstvo, da Hitler v resnici ne pozna nobenih o- zebnih stikov z ljudmi, če iz- vzamemo njegovo ožjo okoli- co, to je nacijske svetovalce in stražarje. Ljubke slike, ki jih vidite čisto v časopisih in na katerih je Hitler naslikan, ko se rokuje s kmeti ali sprejema cvetne šopke od majhnih o- trok, ne da bi bilo videti v bli- žini kaknega nacijskega četa- nika, so v naprej aranžirane in deloma potvorjene. Hitlerjev fotograf Hoffman spretno zbr- še z negativov vse številne stra- žarje in posledica je ljubka, skoro idilična slika "državne- ga očeta", ki se "nezastražen" kreče med svojimi "ljubljenimi podaniki-otroci"... V resnici ni Hitler sam nikdar. Orjaški telesni stražnik Bruckner je vedno pri njem. Njegova "sa- momorilska brigada" ali teles- na straža ga obdaja vedno in povsod. Kadar se kam pelje, obdajajo njegov veliki avto stražniki na motorciklih; in avti z obozorjenimi četniki se vozijo pred njim in za njim.

Neki angleški unionist je ne- koč govoril z njim v Nürnbergu. Po pogovoru se je Anglež obrnil k prof. Robertsu in de- jal:

"Kar on (Hitler) potrebuje, ni nič drugega, kakor da bi se za nekaj časa odstranil od svo- jih stražnikov ter se pogovoril z navadnimi ljudmi."

Res je videti, pravi prof. Roberts, da izvira mnogo nje- govih težav iz te prisiljene odre- zanosti od ostalega sveta. Saj ni nikoli sam. Kadar se spreha- ja po livadah in gozdovih berchtesgadenskega posestva, pazi na vsak njegov korak sto ostrih oči. Kadar nastopa jav- no, ga obdajajo žive stene na- cijskih četnikov. Ta nenaravna odrezanost od zunanjeja sve- ta vpliva na njegovo bolezn, ki se očituje v iluziji, da je iz- brano, božansko bitje, kakor olje na ogenj. Celo docela nor- malen in mentalno uravnove- šen človek bi bil v takem polo- žaju v nevarnosti, da izgubi čut za resničnost; in o Hitlerju se ne more reči, da je mentalno uravnovešen.

Ta nenaravna izoliranost in pa neprestano hvalisanje, s ka- terim se mu prilizuje njegova okolica, je napravila iz Hitlerja, ki je bil že brez tega nenor- malen, čuvstveno iztirjen člo- vek, težkega duševnega bolni- ka. Od svoje okolice, ki sestoi- ji iz fanatikov, spletkarjev in redkih patriotov, ne izve nič točnega o tem, kar se dogaja izven te okolice. Vse je prede- stilirano, da izve Hitler le to, kar hočejo njegovi svetovalci, da izve. Hvalijo ga vsi, kritizi- rati ga ali govoriti z njim od- krati, si nihče ne upa. In tako živi Hitler zaklenjen v svojem lastnem, ozkem mentalnem ob- zorju, visoko nad vsem in vse- mi, predvsem nad resničnostjo; in pri njegovih dejanjih in nehaajih je njegov edini pripo- moček omejena mentalnost in nekaj revnih izkušentj, kar bi zadostovalo za povprečnega a- gitatorja, ne pa za vladarja ta- ko velike države.

Tako leži bodočnost Nemčije in usoda svetovnega miru v ro- kah moža, o katerem niti nje- govji prijatelji ne bodo rekli, da je normalen. (Eden izmed najvplivnejših nacijev je ne- koč izbleknil, da je Hitler pre- pričan, da ima — direktno pri- vatno zvezo z nebesi!) Kako je bilo mogoče, da je prišel na krmilo tak človek v teh časih

znanosti in napredka ter dobil v roke večjo oblast kot jo je kdaj imel kak despot starega veka?

Razlag, ki se ponujajo, je več. Hitler je bil najbolj popu- laren orator za časa politične- ga kaosa in splošne depresije. Njegova filozofija: Nemčija mora vstati! se je skladala z mišljenjem nemških mas, ki so bridko občutile versajsko po- nižanje, vsled česar so na nos na vrat zdrvele za njim. Vrh tega je imel zmogne sodelave, ki so mu zgradili vzorne politi- čno organizacijo. Ker Hitler ne zna razčleniti problemov in ra- čunati o posledicah, se je pod- stopil stvari, pred katerimi bi trezen, razsoden in kritičen človek okleval, on je šel pa na- prepj — in v okolščinah, ki so mu bile na roko, tudi uspel. In končno je Hitler postal v očeh svojih oboževalcev božanst- vo, ki vodi usodo nemškega ljudstva po navdihnjenju od zgoraj. To je napravilo iz nje- ga tako moč, da bi moral raču- nati nanj vsakdo ali vsaka sku- pina, ki bi se hotela polastiti nemških državnih vajeti; ka- kor stvari obstoje, bi ga mora- la obdržati vsaj kot nominal- nega Fuhrerja — glavarja po imenu.

Mit (pravljica) o Hitlerje- vem božanstvu je odločujoče dejstvo v današnji Nemčiji. Temu vtisu ni mogoče uiti, ako greste v Nemčijo in se sezna- nite z njo. In Hitler sam je dan- es tako močno pod vtisom te- ga mita, da več ne vidi v sebi umrljivega človeka, temveč križarja, ki je zavzel Sveto mesto, posebljeni nemški nar- od, božanskega voditelja v najbolj mističnem smislu tega poima—Fuehrerja in—Boga!

Tako sliko nudi človeškim očem in kritičnemu duhu ta bolnik, kateremu je velik, toda obupan, razdvojen in takisto bolan nemški narod dal v roke oblast, kakršne še ni imel ni- hče pred njim, in moč, da v svo- jih bolni, neuravnovešeni glavi odloča o usodi Evrope in mor- da tudi ostalega sveta.

Težke so morale biti muke bolezn, ki je tako škrlila nem- ški narod, da je zavrgel svojo kulturno preteklost ter se pod- redil umobolnežu, da ga po- vede za stoletja nazaj v bar- barstvo in temo.

Tako se je zgodilo.

Kdaj bo mora popustila, noč zbežala pred soncem? Kdo ve?

Spet smo izgubili društve- nika in sodruga

Hermine, Pa. — Ko sem pri- šel dne 13. dec. v hišo M. Klopčiča blizu Cheswicka, sem nje- govo soprogo vprašal po njem. Rekla je, da spi, ker dle- ponoči, naslednji dan pa name- rava iti na pogreb prijatelja. Bil sem radoveden, kdo je umrl. "Anton Jeram, ki je ži- vel blizu Burgettstowna."

"Seveda sem ga poznal," sem odgovoril Mrs. Klopčičevi, "saj sem pri njih zadnje po- mlad prenočeval. Tudi jaz bi šel rad na njegov pogreb," sem rekel. Kajti Jerama sem zelo čislal in bi spregovoril par be- sed ob njegovem grobu. Ko sem se naslednji dan zjutraj vrnil v naselbino, je Mike že odšel in tako sem bil pol ure prepozen. Radi tega izrekam družini pokojnika svoje so- žalje na tem mestu.

Pokojni Jeram je bil prepi- čan sodrug. Agitacijsko deio je vršil vztrajno in mirno. Ko sem začel potovati za ta list, me je Jeram rad spremljal po naselbini. Pomagal kjer in ko- likor je mogel. Nikoli se ni bal očitno poudarjati svoje vere v socializem, čeprav ljudi s so- cialističnim prepričanjem ne- vedni delavci radi smešijo in iz- zivajo. Delavski agitator mora pač od nekdaj po trnjevi poti in vzelo bo morda še generaci- jo, predno jo bodo ugledli. A ker vemo, da enkrat bo le zas- jalo solnce socializma, vztraj- mo. Pokojni Jeram nam je oti pri tem v vzpodbudo. Sodrugi, nadaljujmo delo, ki ga je za- nas tako vneto opravljal leto za letom pokojni Anton Jeram. Kajti mir na svetu je mogoč le kadar zmaga socialistična de- mokracija. To pa je mogoče izvojevati samo z vztrajnim agitacijskim in izobraževalnim delom. — Anton Zornik.

V SPOMIN MIHAELU JERALU

Dne 5. januarja 1939 mine leto dni, od kar je umrl v Moon Runu, Pa., sodrug Mihael Jerala. Le malokdo je bil tako snet agitator Proletarca in za naše gibanje v obče, kakor on. Redki so agitatorji, ki posedu- jejo toliko humorja, kakor ga je on, zato je bil tudi uspešen nad povprečnostjo.

Sodrugi v zapadni Pennsylvaniji in povsod, kjer smo ga poznali, se ga vedno spominja- mo kot človeka, katerega po- grešamo na vseh koncih in kra- jih.

Enako misli sodružica vdova pa pokojniku, Mrs. Jennie Jerala. V nji ima on vredno na- slednico kajti ni je prilike, da je ne bi porabila za agitacijske namene, kakor sča jo prej sku- pao z njenim soprogom.

Teh par skromnih vrstic je napisanih v spomin pokojnemu Jeralu, kateremu se niti z naj- večjim spomenikom ne bi mo- gli dovolj oddolžiti. — C. P.

Na Silvestrov večer v Chi- cagu v dvorano SNPJ

Chicago. — Kot običajno že skozi mnogo let na Silvestrov večer, priredi tudi letos zabavo na starega leta v soboto 31. de- cembra klub št. 1 JSZ. Vršila se bo v dvorani SNPJ. V goraji dvorani bo igral orkester sed- mih godcev pod vodstvom zna- nega Johnny Kochevarja, spo- daj pa bomo imeli muziko, ki bo prav tako ugajala, kakor pravimo, "starim in mladim".

Vstopnice v predprodaji so po 40c in pri blagajni 65c.

Torej navavite si jih v pred- prodaji. Dobite jih pri članih in članicah kluba, v Sloven- skem delavskem centru pri taj- niku Ch. Pogorelcu in drugih, ali pa si jih rezervirate telefo- nično. Pokličite Rockwell 2864, pa boste dobili vstopnice pri blagajni po predprodajni ceni v kuverti z vašim imenom.

Na veselo svidenje v soboto 31. dec. v dvorani SNPJ.

Owbor.

Občni zbor družabnega kluba Slovenski center bo 14. januarja

Chicago, Ill. — Ena glavnih organizacij družabnega zna- čaja med Slovenci v Chicagu in okolici je družabni klub Slo- venski Center, ali kakor ga imenujemo angleško, Slovene Center Social Club. Svoj občni zbor bo imel v soboto 14. jan- uarja 1939. Po seji, na kateri bomo volili uradnike, bo ple- sna in prosta zabava.

15-letnica "Znanja"

Chicago, Pa. — V nedeljo 8. januarja bo v dvorani ČSPS, 1126 W. 18 St., slavje 15-let- nice tednika "Znanje", ki ga priredi Prosvetno Radniško U- družjenje. Govornika bosta Du- šan Basarich in Teodor Cvet- kov. Slednji je urednik "Zna- nja". Na tem slavlju bo vpriz- orjena tudi drama "Bijedna Mara" v štirih dejanjih s pet- jem. Program se prične ob 2. pop. Vstopnice v predprodaji so 40c in pri blagajni 50c.

"Blagostanje" Trsta

V prvih sedmih mesecih leta 1938 je bilo v Trstu rojenih 2179, umrlo pa v istem času 2296 ljudi.

Silvestrova zabava

KLUBA ST. 1 JSZ

v soboto 31. dec.

V DVORANI SNPJ

Chicago, Ill.

Vstopnice v predprodaji 40c, pri blagajni 65c.

V gornji dvorani bo igral J. Kochevarjev orkester

Rojaki v Chicagu in okolici • NA STAREGA LETA VEČER

V SOBOTO 31. DECEMBRA 1938 VSI V DVORANO S. N. P. J.

PLESNA ZABAVA V OBEH DVORANAH.

Igra John Kochevarjev orkester.

Vstopnice v predprodaji 40c, pri blagajni 65c.

Citajte o tem dopis v tej številki.

Vabi Vas na veselo svidenje klub št. 1 JSZ.

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XI.

Ljubljana je danes veliko mesto. Vsaj v primeri, kakor je bila pred 30. leti. Takrat je imela z avstrijskim vojaštvom vred kakih 34.000 prebivalcev. Tri tisoč je bilo vojakov. Jugoslavija jih ima v Ljubljani zdaj znatno manj. Vendar pa Slovenija (uradno Dravska banovina) ni na škodi radi tega. Kajti male vojaške postojanke so v Mariboru, v Škofji Loki, okrog Bohinja in še marsikje. Na primer, celo v Novem mestu je posadka 600 mož. To je že nekaj, če se pomisli, da je Rudolfovo (tako se je Novo mesto imenovalo uradno pod Avstrijo) smelo imeti le takozvano meščansko gardo. Streljala je ob rojstnih dnevih Franca Jožefa in na procesiji Rešnjega telesa. Toda tako nerodno, da niso gardisti mogli nikdar ustreliti vsi naenkrat, pa se je pokanje glasilo kakor v Ameriki 4. julija po otroarju, ko otroci "stopicajo" po papirnatih "šreteljnih". Trgovci v Novem mestu so mnenja, da jim 600 vojakov prinese prilično dohodkov, posebno oni, ki prodajajo vojaški komandi živila. Pa tudi trafike (tobačnice) utrjuje kak nikel več kot so ga dokler v Novem mestu še ni bilo vojakov iz Macedonije, Črne gore in iz drugih krajev tam doli.

Ker Ljubljana ni veliko mesto, je nespametno, da sem zašel. Danes šteje neuradno kakih 85.000 prebivalcev. Ni pa toliko narasla, kot bi te številke pričale. Kajti pridružilo se ji je par velikih okoliških občin, med katerimi je najpomembnejša Šiška. A tudi druga predmestja so ji pripomogla k porastu števila stanovništva. Torej mesto samo na sebi ni še "goba po dežju". Raste nekako normalno, kakor drevo.

Izmed vseh glavnih mest Jugoslavije je Ljubljana še najpočasnejše lezla navzgor. Tudi v bodoče se ji nič boljšega ne obeta. Beograd na primer je narasel s kakih 50.000 prebivalcev že blizu polmilijonskega mesta. Seveda, v Ljubljani pravijo, in v Zagrebu, in v Sarajevu, in drugod: "Vsi ga gradimo! Naši davki gredo v Beograd. Nazaj nam le malo vrnejo. Vse za Beograd!"

Ljubljančani so dobrohotni in jim je koncem konca vseeno. Samo da smejo po opoldanski uri dremati vsaj par ur, in nato čitati od 3. do 4., pa so zadovoljni. "Nas je malo", pravijo, "kaj bi se kosali s Hrvati in Srbi." Saj se jim niti ne ljubi iti v resno tekmo celo s Sarajevom! "Tam jim vabijo tuje muslimani", pravijo v Ljubljani, "tu pa smo vsi pravoverni. To med turisti ni privlačno."

Trgovine v Ljubljani so kakor nekoč. Le, da so se meni zdele veliko manjše — in slabše. Izgotovljenih oblek je v

Ljubljani malo napredaj. Če nisi prave oblike, in ako jo nočeš naročiti po meri, moraš v Maribor ali v Zagreb. Čudno! Ko je Angela vpraševala ljubljanske gospe o štacunah, so rekle, da gredo vse najboljše (obleke in klobuke) kupiti v Zagreb, moški pa tudi v Maribor. Tudi zabavo imajo v tem.

V Beogradu in v Zagrebu so velike, moderne trgovine, med njimi nekatere, ki sličejo ameriškim "department storom". V Ljubljani ni nobene. Ne zato, ker ne bi uspevala, ampak ker je Ljubljana tudi v trgovini staroversko mesto. Ko hitro začne kak trgovec spreminjati branjarjo v pravo štacuno, že je ogenj v stehi. To se pravi, začno se prerekanja v mestni zbornici, v trgovski komori (zakozvani) in v sličnih društvih. Posebno še v mestni zbornici, ker se sedaj, od kar je Ljubljana svobodna, ne sme več pečati z rečmi, v katerih bi eden ali drugi poudarjal besedo "svoboda".

Vsa ljubljanska dvorišča so še zmerom polna štacun. Kakor pol stoletja nazaj. Namreč nekaj blaga, orodja itd. Pravzaprav to povečini niso prodajalne, ampak obrtnije. Pročelje hiše pred ulico se ti zdi ozka, dolga stavba. V sredi poslopja so ogromne duri. Bilo bi praktično, ako bi se jih odpiralo s pomočjo električne vzmeti. Odpreš, misleč, da boš šel le kam po stopnicah, pa se ti odgrne mala trdnjavica, hiša okrog in v sredi dvorišče. Na vrhu so stanovanja in hodnik, ali kako bi že rekel, spodaj pa imajo okrog in okrog delavnice čevljarji, krojači, kleparji in vsake sorte druge obrtnije. V Ameriki smo navajeni, da take stvari postavljamo ob najbolj prometnih ulicah. Tam so skrite v dvoriščih.

Nasprotni franciškanske cerkve v Ljubljani so v prošlem poletju zgradili dokaj moderno trgovsko poslopje. Mesto pa ni bilo prav nič navdušeno zanj. Lastnik je v njemu nastanil le manufakturno trgovino, nič kaj posebnega, — vse drugo pa oddal v najem, kakor določa zakon ljubljanske branjarje.

Ako potrebuješ copate, ali galoše, imaš v Ljubljani še vedno največjo izbero pri branjevkaah v vežah na Starem trgu. Veže so sicer ozke in temne, a gospodarju le pride prav vsak dinar, pa so vsi navdušeni dati tudi veže v najem.

Tudi nekaj zlatarskih trgovin je v Ljubljani. Na primer Čudnova in Suttnerjeva. Ti dve sta največji. Pri Francu Čudnu sem leta 1905 kupil prvo uro. Veliko, srebrno uro, s srebrno verižico (skoroda verigo) in z "medaljončkom" kompasom. Nekje v Coloradu mi je deček družine, pri kateri sem stano-

val, pomočil tisto uro v črnilo. Oziroma, lonček črnila je razbil ob nji, da je zdaj vsa črna in nikomur podobna. V to čudnovno trgovino sem na tem svoje mposetu starega kraja prinesel v popravilo dve uri: zapestno, in uro budilko. Prodajalka me je prijazno nagovorila: "Klanjam se —." Kajpada, to le tako reče iz navade, kajti priklonila se ni. "Kaj želite, prosim?"

Dal sem ji uro budilko z radijskimi kazalci. Narejena je bila v tovarni v La Sallu, Ill., kjer ima veliko besedo moj drug v odboru SNPJ Fred Malgai. No, ura ni prenapačna, je rekla prodajalka. Šipo ste ji zadržili.

Pojasnil sem ji glede zapestne ure. Je že zelo stara — dobil sem jo za božično darilo kakih 15 let nazaj, a je izborna vzlic vsem neprilikam. Zdaj pa je na sedeči stavki. Pri Čudnu so najboljši popraviljalci ur, gotovo ji bodo pomagali.

Prodajalka je bilo silno resna. "Veliko Amerikancev prihaja k nam, posebno v poletju. Včeraj jih je bilo šestdeset." Prišlo je med tem v trgovino par dam (ljubljanških), pa jim je rekla: "Milostive, samo moment, prosim!" Nato se je vrnila k nama. "Vidite, Amerikanci imate vsako kovino za zlato." Hitro sem snel moj veliki poročni prstan in ji ga pokazal. "Da, prav, slične so mi kazali Amerikanci včeraj. Zlato samo navzunaj, od znotraj pa železo! Kadar pri nas pravimo, ta prstan je zlat, je iz čistega zlata."

Nisem kdove koliko ameriškega patriota, a vseeno, zabavljaje čez naše zlato mi ni bilo všeč. Prvič, pomagal sem ga kopati v zlatih rudnikih (zlata je bilo res malo v njih) kakih sedem let, in drugič, saj se vendar venomer postavljamo, in v Evropi nam očitajo, da imamo že skoro vse zlato v Zed. državah. Pa sem rekel gospodični pri Čudnu: "Morda je moj poročni prstan res le železo z zlato peno obkrožen, ampak da nimamo pri nas zlata, tega pa ne smete trdit. V državi Kentucky smo zgradili za shranitev našega čistega zlata večje jame, kot pa je hrib, na katerem je ljubljanski grad in še nekaj takih gradov bi se lahko skrilo v njih." Pa je rekla: "Ze mogoče. Ampak k nam pride veliko Amerikancev. Mislijo, da imajo zlat nakit, pa je pozlatina. Saj veste — tudi mi beremo, da Amerikance lahko vsakdo goljufa, najbolj pa še judje."

Vprašal sem jo, naj pri svojih večerkih poizve, koliko časa bo treba, da mi popravijo zapestno uro. In vešček — ba je je študiral svoj urarski poklic v Švici, jo je pregledal kakor vesten zdravnik bolnika. "Do tri tedne," je rekel. "Dobro, gospodična. Hvala lepa."

Prišel sem čez tri tedne po uro — oziroma po obe uri. Na uri budilki je šipa, ampak se ji pozna, pa ni bila vlita za to uro. Moji uri zapestnici — bogomagalaj, je rekla ista prodajalka, "saj sem vam pravila, kako vas goljufajo v Ameriki!" Manjkala sta ji dva vijaka, ano

kolesce je bilo vse izrabljeno in sploh je bilo treba vsopredelati. A ogrode je res iz takozvanega belega zlata, kakor pravite v Ameriki.

Račun za tako popravilo seveda ni mogel biti nizek. Stal me je kake štiri dolarje v naši veljavi. A moja ura zapestnica je nehala tiktakati še predno sem dospel iz Ljubljane v Maribor. Dal sem jo spet v bolnišnico v Chicagu. In tudi v Chicagu so mi rekli, da ji manjka vijakov in nekaj koles, in da je nekdo brodiral po nji, ki se na urarstvo nič ne razume. Račun? Natančno pet dolarjev.

Kadar pridem spet v Ljubljano, upam, da bo moja prijateljica prodajalka v Čudnovi trgovini še tam in ji bom povedal, da znajo tudi v Ameriki računati in zabavljati čez zlato, ki ni zlato, in računati za kolesca v urah, ko so se bogve kako izgubila.

(Dalje prihodnjič.)

Seja soc. "Zarje"

Cleveland, O. — Člani in članice soc. pevskega zbora "Zarje" so prošni, da se udeležijo letne seje, ki bo v petek 30. decembra ob 7:30 zvečer v klubovih prostorih. Na dnevnem redu bodo volitve odbora. Po seji bo zabava. Na razpologo bodo jedila in pijača. Pridite, in privedite s sabo tudi svoje družine. — **Tajnica.**

Problem židovstva na Poljskem

Poljska vlada v enomer podudarja, da ima preveč židov. Zeli, da jih ji druge dežele (Anglija, Francija, Zed. države) odvzamejo vsaj polovico. Pravi, da jih živi v njenih mejah nad tri milijone.

POHLEP PO BOGATI DEŽELI, KI IMA ŽITA IN SUROVINE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

čino vaše bogate dežele.

Med Ukrajinci na Poljskem je gibanje za avtonomijo čezdalje večje vzlic temu, da ga poljska vlada zatira in da ga je pred nekaj tedni skušala zadušiti v krvi. Veliko Ukrajincev (ali Rusinov) je bilo v izgredih ubitih. Teh pet ali šest milijonov Rusinov ima v poljskem parlamentu samo petnajst poslancev. Prvo, kar so v novi zbornici predlagali, je avtonomija za Rusine. Poljska vlada je predlog kratkoma odbila. Papeževo posredovanje pa so odbili rusinski unijati.

Nemčija lahko izrabljuje gibanje Rusinov na Poljskem za avtonomijo enako kakor je izrabila in podpirala gibanje suetskikh Nemcev in Slovakov za razkosanje češke republike. S pomočjo Rusinov in nemške manjšine na Poljskem ima Nemčija priložnost in moč oslabiti Poljsko na znotraj toliko, da se ji lahko dogodi isto kakor Čehoslovaški — brez čb bi bilo Nemčiji treba v vojno!

Prednost nemške politike
Rusine na Poljskem izrablja nemška diplomacija tudi proti Rusiji. Kajti Rusini na Poljskem so prav tako proti Rusiji kakor proti vladi v Varšavi. Razen komunistov so vsi ostali proti pridruženju k sovjetski Ukrajini. Kajti reven kakor je rusinski kmet na Poljskem, se boji za svojo zemljo, rusinski trgovec za svojo branjarjo, in premožni sloji za svojo imovino. Zato so za združenje z Ukrajino le, ako postane samostojna, buržvazna država. Tako Ukrajino hoče pod svojo vlado tretji rajh.

Separatisti v Ukrajini

Nemško časopisje trdi, da je večina prebivalstva v sovjetski Ukrajini za ločitev od USSR. V dokaz navajajo eksekucije v Ukrajini skozi zadnjih par let.

ODBOR KLUBA ŠT 1 JSZ ZA LETO 1939

Chicago, Ill. — Letna seja kluba št. 1 dne 23. decembra je bila zelo živahna in udeležba obilna. Še celo iz Pullmana smo imeli na seji par članov, namreč Toneta Zajca in njegovo soprogo ter njunega sina. Predsedoval je Frank Zaitz. Med drugim je bilo sklenjeno, da se bo "Savin" koncert vsilil v nedeljo dan pred prvim majem in da bo ob enem združen s klubovo prvomajsko proslavo.

Bilo je na seji tudi poročano, da bo dr. Andrew Furlan pod avspiciji Prosvetne matice predvajal enkrat januarja ali februarja v Chicagu filmske slike, ki jih je snel v kmetijski šoli na Grmu, v gospodinjstvi šoli na Mali loki, in raznih krajih po Dolenskem, Gorenjskem, na Primorskem in v drugih deželah v Evropi. Aranzma je v področju prosvetnega cdeska. Eventualni prebitek se porabi za nabavo iger in not v korist kulturnih društev Prosvetne matice.

Tajnik Pogorelec je poročal, da znaša prebitek zadnjega koncerta pevskega zbora "Sava" par sto dolarjev. Priprave za čim uspešnejšo završitev klubove Silvestrove zabave, ki bo v soboto 31. dec., so v teku. V odbore kluba št. 1 so za termin 1939 izvoljeni sledeči: Chas. Pogorelec, tajnik-blagajnik; Joseph Drasler, organizator; John Sprohar, zapisnikar (sedanji zapisnikar Vinko Ločniškar ni več kandidiral).

Nadzorni odbor: Oscar Godina, Fred A. Vider, Kristina Turpin.

Dramski odsek: Louis Beni-

ger, Joseph Drasler, Frank Zaitz.

Odbor "Save": Frank Udovich, predsednik; Frances Vider, podpredsednica; Anton Garden, tajnik; Al Rak, zapisnikar, Joseph Turpin, arhivar.

Prosvetni odsek: Frank Ales, Anton Garden, Frank Zaitz.

Publicijski odsek: Anton Garden, Donald J. Lotrich, Fr. Zaitz.

Knjižničar klubove čitalnice, Chas. Pogorelec.

Odbor za agitacijo med mladino (Youth Committee) Oscar Godina, Joseph Drasler, Al Rak.

Zastopniki v organizaciji socialistične stranke okraja Cook: Joseph Drasler, Anton Garden, Justin Saitz, Angela in Frank Zaitz.

Odbor za mladinski odsek (Red Falcons): Anna Dresher, Chas. Pogorelec, Kristina Turpin.

Za kandidate v upravni odbor Proletarca, izmed katerih jih izvoli sedem občni zbor Jugoslovanske tiskovne družbe (delnice lastuje vse slovenska sekcija JSZ in upravni odbor izvoljio izmed kandidatov člani eksekutive): Frank Ales, Anton Garden, Donald J. Lotrich, Vinko Ločniškar, Anton Zaitz, John Sprohar, Angela Zaitz, Joško Oven in John Olimp.

Po končanem dnevnem redu bi moral predavati Frank Zaitz o svojih vtisih z zadnje predavateljske ture, toda vsled puznega časa se je omejil le na par stvari. Nato so bili navzoči postreženi z vložki in pivom. Razšli smo se res v sodružnem razpoloženju. — **P. O.**

LISTNICA UREDNIŠTVA

M. K., Oglesby. — Bo priobčeno v prihodnji številki. Enako drugi dopisi, ki so vsled praznikov dospeli prepozno za to izdajo.

Slike so iz te številke izostale, ker so nam jih v tiskarni — mogoče vsled "prazničnega" razpoloženja — izgubili, kar obžalujemo.

Nacijska Nemčija bo dobila posojilo

Ameriški časnikar Wallace R. Deuel je pred kratkim poročal iz Berlina, da je zvedel, da je več ameriških in angleških bankirjev pripravljenih dati Nemčiji večja posojila, odkar so naciji podprli nemško državno blagajno z eno milijardo mark (400 mil. dolarjev), ki so jo vzeli nemškimi židom, pod pretvezo odškodnine zaradi umora nacijskega diplomata v Parizu. Logika teh bankirjev je: "Ker so naciji oropali Zide za eno milijardo mark, ima zdaj Nemčija toliko več kapitala, ki ne sili v inozemstvo, torej je finančno močnejša in lažje jamči za inozemska posojila. . . . Torej posodimo tem roparjem, da bomo še mi profitali od njihovih ropov. . . ."

Nič čudnega ne bi bilo, če bi se našel med temi bankirji tudi kak žid; to bi ne bilo prvič, da židovski bankir podpira fašistične vlade. Kapitalističen bankir je zmirom predvsem bankir, ki se briga le za profite, dočim so mu narodnost, veroizpoved in človečanstvo deveta briga. To, da s posojili tiranom podaljšuje človeško gorje in mu pomaga pripravljati nove strahote, ga ne zanima; njega zanima samo profit, pa če se iz vsakega dolarja cedi človeška krvi in če iz vsakega centa otlo strmi človeško trpljenje!

Za "Proletarca"

Gallup, N. Mex. — Včasih se na zapadu čudimo, kako to, da velike nasebine naših delavcev v vzhodnih državah ne store več za svoje glasilo "Proletarca" nego store, kajti one imajo zato boljše priložnosti in pogoje nego mi na zapadu, ko je nas raztresenih tu par, tam par, in še ti smo daleč drug od drugega. Well, pri našem društvu št. 120 SNPJ smo sklenili prispevati \$2.50 in želimo — veliko posnemalec in vsem pa več sreče v letu 1939. — **A. G.**

VEČ ČASA za stvari

KATERE ŽELITE IZVRŠITI

vam ostane, ako kuhate z modernim

avtomatičnim električnim štedilnikom

Imeli boste več časa za svoje otroke . . . za vaše prijatelje . . . za gledališča . . . za vse drugo, kar bi radi opravili . . . če kuhate z avtomatičnim električnim štedilnikom. Avtomatična kontrola vas reši vseh skrbi. Vse, kar vam je treba, da pristavite jed, ali peko, naravnate kontrolnik in pozabite na vse skupaj, dokler ni čas za kosilo. Kuhanje se prične in konča avtomatično, tako kakor si že želite. In vse vas manj stane, ako kuhate z elektriko! Čikanske družine plačujejo povprečno od \$2 do \$2.50 mesečno za elektriko, porabljeno pri kuh. — v mnogih slučajih še manj.

Oglejte si izložbo teh krasnih modelov avtomatičnih električnih štedilnikov v trgovinah električnih potrebščin, v trgovinah s pohištvom in pri trgovcih v vaši sosesčini, ali pa v izložbi Commonwealth Edison Company.

Lahko si je nabaviti električno peč

1. Mi damo dober popust pri zamenjavi na vašo staro peč.
2. Liberalen popust, ki vam krije stroške, ki so v zvezi z instalacijo.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY
72 West Adams Street — RANdolph 1200, Local 143

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Čudno!
John L. Lewis je odločil, da njegova nestransko delavska politična liga ni za samostojno delavsko politično akcijo, ampak za "prijatelje" delavstva v starih strankah (demokratski in republikanski) naši prijatelji pri "Napreju" v Pittsburghu pa trdijo ravno obratno, namreč (da jih citiram) — "John L. Lewis je izdal poziv na vse progresivne sile, da delujejo na politični fronti... za takojšnje akcije... Menda to pomeni na političnem polju. Ampak tako poročanje ni pošteno. Resnica bi morala veljati. — Red.

"Glas Naroda" oglašuje vse kar kdo hoče. Na primer, "Tri sto svetih maš letno v življenju in po smrti so deležni člani Mašne zveze za Afriko. Članarina enkrat za vedno 25c za vsako osebo, živo ali umrlo."

Torej za kvoder si kupite tri sto maš, pa ste v nebesih. In se bertejo za vse še dolgo potem, ko ste že izveličani.

Uprava "Glas Naroda" ve, da tak oglaševanje prinese dolarje, prav tako, kakor ji prinašajo dohodke njeni oglaševalci v Prosveti. Ne da bi oglaševalci v zameno prinesli SNPJ kaj posebnih koristi. — Pika.

Red Sv. Save, ki jih pripeljejo raznim nezastužnim ljudem jugoslovanski konzuli, je ena najcenejših medalij na svetu. Sv. Sava menda ni bil nikoli "prave vere", vsaj ne po mnenju katoliške cerkve, vžle temu so si vzele razne gospe Prilandove in tako dalje to navadno mali regaliji podobno stvar na svoja junaška katoliška prsa in so "visoko odlikovanje" oznanile na vse vetrove, da svet ja nekako izve, kako počaščena je Slovenska ženska zveza in ves, ves, ves naš narod! Ampak če je bil Sv. Sava krivoverec, je zdaj med peklenščiki. Kako neki se počuti na prsih naših pobožnih dam? — Radovedo.

(Radovedu bo menda v za-došenju, da je glavna članica Slovenske ženske zveze dobila red Sv. Save ČETIRTE vrste, ki je najnižji in ne zaleže dosti ne v peklu in ne v nebesih. — Urednik Komentarijev.)

Na predavanjih, ki jih je imel v Pensilvaniji in Ohio nedavno Frank Zaitz, so nekateri dopisniki "Napreja" in "Radničkog Glasnika" hoteli slišati tudi stvari, kakršnih ni govoril, zato so jih vseeno slišali, ali pa mu stavke narobe tolmačili. Svoboda tiska TO DOVOLJUJE, ne pa RESNICA! — U. K.

Pri zadnjih volitvah v Jugo-

slaviji je zmagala vlada, ker ji je v agitaciji pomagala žandarmerija in druga oblast. Kadarkak list poroča drugace, vara. Zmagovalec je Stojad-nović. Saj drugače sploh bili ne more v takih okoliščinah. In vrh tega, mar je on slabši kot bi bili hrvatski reakcionarci, če bi bila vlada v Zagrebu namesto v Beogradu? Boj je med njimi! Delavci so pri volitvah izrazili svoj protest samo kelikor so si mogli dovoliti — kajti volitve tam so javne... Po-vedati moraš — si z vlado, ali proti nji! "Zmaga demokracije pri volitvah v Jugoslaviji" je naslov v "Napreju" z dne 14. dec. Uredniki, ki so ga napisali, vedo, da so lagali. Čemu varati? Komu v korist? Kdo naj še takozvanima delavskima listoma, kakor sta "Radnički Glasnik" in njegova podružnica "Naprej" verjame, če bosta kar venomer potvarjala dejstva, z znanega hrvatskega pregovora, "ljudje so jazbeci!" Saj niso! Puste se vsakemu varati le nekaj časa, a nikomur vsi do konca dni, kakor je na svoj močni način poudaril Abraham Lincoln.

Kako da dopuščate v Proletarcu tratiti prostor Špeli Potovčen? Mislim sem že, da je bo konec. Če bi Proletarac obsegal 16 strani, naj bi še ona kaj rekla, če se že mora izblebetati. A zdaj je zanjo škoda prostora. Tista oseba, ki piše pod njenim imenom, naj bi svoj čas porabila za kakšno bolj koristno pisavo. — Frank Klun, Chisholm, Min.

Ali se izplača sovjetski Rusiji v Zedinjenih državah podpirati liste in stranko, katere se usiljuje k demokratom, v unije in kamorkoli, ali jo vendar povsod izganjajo v ljudno in neuljudno, kakor sitnega be-rača ali agenta?

Kaj je bil Cankar? Na? Uredniški članek v "Napreju" ugotavlja, da le "resnični slovenski patriot". "Torej, tako!" pravijo v Ljubljani. "Naprej" seveda ne more konstatirati, da je bil Cankar za socializem, ker je pač ves njegov avtomat agitiral in še agitira za kapitalistične stranke. Cankar pa je bil kandidat na listi socialistične stranke že davno.

"Vseslovanski kongres" ne-keje na vzhodu je bil raket. Ni-česar drugega nego "Raket". — Pennsylvančan. — (Jaz ver-jamem. Čemu nisi rajše svojo kritiko spremenil v miselni članek. — U. K.)

(Imenovanemu kongresu je glasom "Napreja" predsedoval Ivan Butković, predsednik H. B. Z. Toda na vsem "vseslov-

skem" kongresu so bili samo štirje "registrirani" Jugoslava-ni (menda zastopniki družtev SNPJ). Kakšen Jugoslovan je bil Butković? Ni čudno, ako je Bogadek prišel kar takole na lepem nazaj v glavni urad, in se plačo dobi po vrhu za vso ti-sto dobo, v kateri ni za HZ, ničesar delal! Butković bo mor-al biti opreznejši, ali pa ga bo pograbil IWO, ILD, "zmaga demokracije" v Jugoslaviji in MAČEK! Saj ve Ivan, kdo je tam "maček". — U. K.)

Tudi to je čudno: nekateri poslušalci na predavanjih Proletarčevega urednika so komu-nističnim listom sporočili, da "je dobro govoril", ko pa je bilo takih dopisov le preveč, so prišli na vrsto dopisi onih lju-di, katerih je v delavskem gi-banju najmanj treba. Na pri-mer, v Johnstownu se razlijuj nekdo, ki je peljal dopolne dva svoja otroka k birmi, po-poldne pa se navduševal za — komunizem! Kajpada, šema, a "Naprej" njegove stvari "nav-duševno" pripoveduje. Istotaka od nekoga iz Clevelanda, ki se tjavdarni podpisuje TJS. Pamet fantje, če ste za delavsko slovo in vzgojo, pa pustite pleve kamor spadajo.

Kdor agitira za katoliški me-sečnik "Novi Svet", od katerega ima korist Jeričeva žlahta, je "hraber in vrlo zaveden". Tako pravi A. S. — in kdor je "hraber in vrlo zaveden", je "princ", "vitez", ali pa "prin-cezinja". Čitatelji teh katoliških listov so res silovito zabiti, ker se po dvajset ali trideset letih bivanja v tej deželi še zmerom navdušujejo za titeine "vitezov", "princoev" in "prin-cezinja", dasi taki nazivi niso drugega kakor stara šara in bluf.

"Amerikanski Slovenec" z dne 6. dec. poroča, da so na Sveti gori postavili spomenik padlim (vojakom) v abesinski vojni v Cerknem. Seveda ni niti črhnil, da je bilo tisto roparska vojna, v katero je fašistična Italija poslala umreti mnogo slovenskih sinov. Isti "A. S." tudi poroča prav tako brez ko-mentarija o drugih spomenikih padlim vojakom. Vsi so postavljeni le v čast in slavo "italijanskim junakom". Po grobovih slovenskih vojakov po Primor-skem pa raste koruza.

Da ne prezrem: 300 svetih maš letno za en kvoder oglaš-je poleg Glas Naroda tudi Ameri-kanski Slovenec. Torej pomag-ajte si v nebesa, če je vam na tem svetu težko. Drugim pa želim več pameti v novem le-tu. — U. K.

Volitve v sudetskih krajih

Ko so se meseca decembra vršile v sudetskih krajih tako-zvane volitve seveda pod nacijsko kontrolo, je šlo glaso-vati tja iz Jugoslavije tudi več sto sudetskih Nemecev, ki so bili prej zaposleni v nji kot "Čehi". Samo iz Maribora jih je šlo vo-liti 200, ki so nedvomno vsi glasovali za nacije.

LUKA GROSER VOŠCI VSEM SREČNO NOVO LETO

Vsem, ki so mi poslali voščil-ne karte, in drugim mojim znancem in prijateljem voščim na tem mestu, res srečno in ve-selo Novo leto!
Kart letos nisem pisal, zato hvala vsem, ki so mi jih poslali k božičnim in novoletnim praz-nikom.

LUKA GROSER IN DRUŽINA
2301 S. Lawndale Avenue
Chicago, Ill.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

FRANK CESEN

Slovenska knjiga je v Ame-riki zelo, prav zelo redka pojav, zato človek tembolj za-hrepeni po njej kadar izide. Dobra knjiga prav tako poživl-je človeka duševno, kot dobra hrana telesno. V knjigi se zrea-lijo naša dejanja in nehanja, daleč proč od rodne grude, kjer smo si ustvarili kos lastne literature. Ta literatura se pa ni razvijala v znamenju cen-zorkega svinčnika in žandar-skega škornja, temveč v zna-menju demokratičnih nazorov, kjer se prišle misli in ideje na-ših literarnih delavcev neokra-ncane med ljudstvo. Zato je ameriško-slovenska knjiga in-teraktivna vidika, mnogo večje vrednosti, kot ona v do-movini.

Vzlic dejstvu, da je književ-ni trg za našo knjigo v Ameri-ki zelo neugoden, si je pa naš stari znanec, Ameriški družin-ski koledar vendar ustvaril med našim delavstvom trdnatla. Koledar izhaja, že petin-dvajset let in brez oklevanja lahko trdim, da je "srebrno" jubilejna izdaja, v literarnem in tehničnem pogledu — kro-na vseh njegovih prednikov. Vse kaže, da je urednik Frank Zaitz posvetil posebno pažnjo temu letniku, bodisi z leposlov-nimi prispevki, članki in slika-mi. Gradivo v tej knjigi mora ugrajati še tako razvajenemu čitatelju. Koledar napravi vtis, za vsakega nekaj, kar je dobra strategična poteza.

V koledarju so zastopani predvsem naši domači talenti, nekaj jih je tudi iz stare domo-vine. Etbin Kristan, priznan pi-satelj in pesnik, ima v koledar-ju zelo posrečeno satiro "Svite-ne nogovice", v obliki filma, kjer nam odkriva plitko dušev-no ozračje takozvanih višjih slojev. Pisatelj nas na mojster-ski način seznanja z bogatimi zajedalci, pri katerih se člove-ke začne šele z milijonarjem. Njegovi karakterji so ostro ob-likovani, izmed katerih pred-stavlja vsaki zase kos kapitali-stičnega sveta, vsi skupaj pa tvorijo mogočno nevidno silo, ki vlada milijonskim množicam.

Ivan Molek, avtor triologije: Dva svetova, Sesuti stolp in Ve-liko mravljišče, ima v ADK čr-tico o "Možu, ki je hotel biti milijonar". Njegov junak, Ko-man je tip ropaloga študenta, ki je za v tovarno preštudirar, za v pisarno pa ne dovolj kvali-ficiran, zato se skuša preriniti skozi življenje na račun ljud-skih žuljev. Slične značaje smo v prejšnjih letih srečali po vseh večjih naselbinah in še danes nismo brez njih. Nekateri iz-med njih so se povzpeli do skromnih službic, a največ jih

je padlo na dno. Povest je po-ljudno zaokrožena in pocukra-na z dobrim humorjem, če-ar pri Moleku nismo vajeni.

"Marga" je Louis Beniger-jevo delo. On je že večkrat kaj napisal, toda "Marga" nadkri-ljuje vse dosedanje njegove spise, najbrž zato, ker je to po-vest o njegovi lastni sestri, v katero je zliil vsa svoja bratska čustva in ljubezen. "Marga" je krepak značaj, kakršna srečamo le malo med našim ženstvom. Vzlic temu, da se ji reži smrt v obraz, ostane po-gumna in zvesta svojim prin-ci-pom do konca. Marga je kom-binacija zavedne žene in ljube-čice matere, katere glavna skrb je bodočnost njenih otrok. Povest bo nedvomno dobila go-rak odmev in simpatije v srcih naših čitateljev.

Ivan Jontez je zastopan z življenjepisom upornika Brez-ničiča. Ta življenjepis ni samo "Brezničev", temveč vseh si-nov hlapca Jerneja. Ie s to raz-liko, da je med njimi zelo malo upornikov — ko bi jih bilo več, bi mizerija kaj kmalu iz-ginila s sveta. Brezničica meče-jo valovi življenja semtertja in že se zdi, da bo podlegel, tedaj pa pride po naključju med za-vedne tovariše, ki mu vlijejo novega poguma. V njem se po-javljajo uporni duh — postane de-lavski agitator in gre končno v Španijo, kjer se bori proti fa-šizmu in pade na braniku špan-ske republike. Jontez je dober pripovedovalec. Jezik mu teče dokaj gladko. Njegovi spisi so preje simbolični kot realistični. On poseduje precej domišljije in tudi za tehnične zapletljaje ni v zadregi.

Nova in produktivna moč v naši literaturi je Milan Medve-šek. Poleg novel in ertic piše tudi angleško kolono v Prosveti. Meni najbolj ugajajo njego-vi junaki iz "strojne tovarne". Naslikani so tako živo in tem-peramentno, da vidimo nehoti sami sebe v njih. Ker se baš se-daj vršijo važni in zgodovinski dogodki tudi izven tovarne, nam je za spremembo opisal v ADK sovjetskega diktatorja Stalina. Spis ima to dobro stran, da je nepristranski. Med-vešek ga je naslikal z vsemi njegovimi hibami in vrlinami, med katerimi je tudi ta, da pri-žadajo svoje napake. Studija Stalina je zelo zanimiva in podučna. Vzlic nje-govim hibam, med katerimi za-vzemajo drastične metode ma-snih eksekucij prvo mesto, pa ostane dejstvo, da Rusija pod Stalinovim vodstvom znatno napreduje in da se njen eko-nomski ustroj močno razlikuje od onega iz fašističnih držav.

Frank Zaitz, je kot navadno, tudi letos dobro zastopan v ko-

ledarju. Gradivo je nabral de-loma v stari domovini, kjer je bil na obisku in deloma v Ame-riki. Četrstoletje ADK je lep prispevek k literarni zgodovini ameriških Slovencev. V njem so zapopadene vse žrive mai-števinih toda vztrajnih "self-made" literatov. Članek "Nova doba teme", je zrealo razbur-kanih svetovnih razmer. Zani-miv je tudi opis "Palače lige narodov". Na to ustanovo so zlasti šibkejši narodi polagali velike nade, toda vsled imperi-alistične požrečnosti so dazs bridko razočarani.

Anton Garden ima zgodovin-ski opis tipične slovenske far-marske naselbine Willard, Wis. Iz njega odseva prirojen duh vztrajnosti in ljubezen do grude našega človeka. Sličnih na-selbin še mnogo po Ameriki. Trd je njih boj za obstanek, to-da imajo zavest, da so osvo-bo-jeni iz industrijskega pekla ve-likih mest.

Poleg teh so zastopani s svo-jimi spisi še sledeči ameriško-slovenski literarni delavci: F. S. Tauchar, Anton Slabe, Koz-ma Teleban, Anton Zaitz.

Izmed starokrajskih pisa-te-ljev, se po mojem mnenju naj-bolj odlikuje Ivan Vukova no-vela "Testament Pavia Obrisa-če". Je to dobro zadeta foto-grafija značaja našega člove-ka v domovini in deloma tudi v Ameriki, vzlic vplivom an-glo-saške civilizacije.

Oglomek iz L. Mrzelove knjige "Bog v Trbovljah" je mojsterska fantazija iz delav-skih bojev za košček kruha. Tragedijo lahko prestavimo tu-di v Ameriko, kjer se vrši dne-vna borba za obstanek še v mno-go večjem obsegu.

Ivan Ivanovič (pseudonim) ima v koledarju statističen čla-nek "Cilji socialističnega go-spodarstva". Članek je podu-čen in zanimiv. V njem ana-lizira avtor v poljudni obliki hi-be kapitalističnega stroja na eni strani, a na drugi — na-predek delavskih ustanov, zla-sti zadrug, po svetovni vojni. Članek se je dotaknil tudi so-vjetske diktature, o kateri piše simpatično. Glede Rusije se z vsemi njegovimi izjavami si-cr-ne strinjam, toda v jedru jo je pogodil, in če bi imel na izbe-ro, bi se rajši odločil za sovjetsko diktaturo kot pa za fašisti-čno.

"Strokovnjaki" je izborna satira na gnile razmere, ki vla-dajo v okrožnih uradih za za-varovanje delavcev v Sloveniji. Zdravniki-grafterji, katerih se tudi v Ameriki ne manjka, igrajo pri tem glavno vlogo. Povest je napisal A. Lindarac (pseudonim).

Angelo Cerkenik ima v ko-ledarju črtico "Povratek". V pesniškem delu so zasto-pani Tone Seliskar, Fr. Zaitz, Ivan Jontez, Mile Klopčič, Čul-kovski in Anton Askerc. Za moj okus je Askercjeva "Pesem slovenskih delavcev v Ameriki" najpomembnejša.

Lepih slik in portretov je v koledarju mnogo, kar daje knjigi živo barvo. Meni zlasti ugajajo Stanko Zeletove risbe. Vse štiri so globoko zamišlje-ne, posebno pa "Ples elemen-tov".

Poleg tega je še veliko dru-gih zanimivosti v koledarju, katerih pa tu vsled pomanjka-nja prostora ni mogoče ome-njati. Rečem le, da je letošnji Ameriški družinski koledar vreden tri dolarje. Zato si ga takoj naročite, dokler je še v zalogi!

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

V Girardu na starega leta večer

Girard, O. — Klub št. 222 JSZ priredi na starega leta več-er v soboto 31. decembra za-bavo v Nagodetovih prostorih v Avon parku. Vsi ste vabljeni na to zabavo, katere prebitok gre edino v dobrobit delavskih interesov.

Prj nas smo se v te namene zmerom dobro izkazali, poseb-no v raznih pomožnih akcijah in v podporo Proletarcu.

Plesalcom bo na tej zabavi igral Umekov orkester. Nade-jamo se obilne udeležbe. Zaba-va bo prvovrstna. Vstopnina je prosta. John Bogataj, tajnik.

Vabilo društva SSPZ

North Braddock, Pa. — Čia-ni društva št. 239 SSPZ vabijo društva in druge prijatelje na veselico, ki jo prirede na Sil-vestrov večer v soboto 31. de-cembra v Union Social Hall, 206 Electric Ave., East Pitts-burgh. Plesalcom bo igral do-broznan Frank's Trio, ki na-stopa vsako soboto ob 11:45 dop. na radio postaji WHJB v Greensburgu, Pa.

Članstvo omenjenega dru-štva SSPZ vam jamči obilo za-bave — torej ravno prikladen večer, da se poslovite od stare-ga leta in pozdravite novega. Odbor.

Društvo "Vijolica" ostane v Prosvetni matici

Milwaukee, Wis. — Društvo št. 747 SNPJ se sklenilo, da o-stane v Prosvetni matici, ker je to vredna ustanova. Dalje je društvo prispevalo v tiskovni sklad Proletarca \$2. \$3 pa se je nabralo med članstvom, sku-paj \$5. Torej se globljeo v smerah napredka in podpira-mo napredne akcije, kakor zmerom. — L. A.

"Socialist Call" za svoje povečanje

Tednik "Socialist Call", gla-silo soc. stranke, ki izhaja v Chicagu, zbira poseben sklad, v katerega naj bi najmanj 100 prostovoljcev prispevalo po do-lar na teden, da se bi ta list spet lahko povečalo na 8 stra-ni. Zdjaj izhaja le na 4 straneh tabloid formata. Precej se jih je že priglasilo in uprava upa, da bo cilj te njene akcije goto-vo dosežen.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerne. Postrežba točna.

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LIGNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

SILVESTROVA ZABAVA

KLUBA ŠT. 222 J. S. Z.

V SOBOTO 31 DECEMBRA 1938

V NAGODETOVIH PROSTORIH V AVON PARKU

GIRARD, OHIO.

Pričetek ob 8. zvečer.

Vstopnina prosta

ZA PLES BO IGRAL JOE UMEKOV ORKESTER.

Klub vabi vse prijatelje in somišljenike na obilno udeležbo

Tudi S. D. F. v kampanji za ojačanje socialističnega gibanja

V socialistični stranki in so-cial-demokratski federaciji traja že prilično tednov agitacija za združenje. Social-demokrt-sko federacijo tvori takozvana starna garda, ki se je od sociali-stične stranke ločila na kon-veneciji maja leta 1936 v Cleve-landu.

Glasilo S. D. F. je znani ted-nik "New Leader", ki izhaja v New Yorku. Njen predsednik je župan mesta Bridgeport, Conn., Jasper McLevy, ki je pri zadnjih volitvah novembra 1938 dobil za governorja na socialistični listi več glasov ko kdaj prej kak socialist v nje-govi državi, ali samo 60,000 manj, kot bi bilo potrebno za njegovo izvolitev. Na socialis-tični listi sta bila v Connecti-cutu izvoljena v legislaturo dva člana SDF za poslanca in eden v senat. Mestna uprava največjega mesta v tej državi je v njihovih rokah.

Iz urada SDF v Washingto-

YOU'RE INVITED

Extensive arrangements for what promises to be a "Big Doin's" no less, are being made by committees in charge of the New Year's Eve Party at the SNPJ Hall on December 31st sponsored by Branch 1 JSF.

All present indications definitely point to a repetition of the gala parties of former years, remembered by all who have attended before as the main and outstanding attraction for our members and their friends that night, and the best place to spend New Year's Eve.

It is it waltzing you enjoy, fine; if polkas are your preference, good and well too, for in either case the accommodations will be perfect. In the main auditorium Johnny Kochevar's Orchestra will serenade you with sweet and mellow dance tones while in the lower hall a good orchestra will cater to the dancing tastes of the elder folks.

The spirit of gayety and merriment prevailing on New Year's Eve calls for fun and celebrating, definitely, and so it shall be at our party. We will bid "adiuu" to the old year and usher in the new in traditional style with music, cheering, noisemaking, et cetera, and invite you and your friends to join the fun.

Tickets are on sale at 40c. You can affect quite a savings by purchasing your ticket in advance rather than at the door. Get yours from any one of the Branch members or by calling the Proletarec Office, Rockwell: 2864.

Invite your party of friends along. They won't be disappointed for you are all assured of a grand and hilarious riot of fun.

Russian Troops In The Spanish War

Ever since the Spanish rebellion began, the domestic wishers for a Fascist victory have spread the false report that large numbers of Russians were fighting on the Loyalist side and practically running the government. This has been their method of trying to turn sympathy and material aid away from the democratic government of Spain.

Now that all foreigners have been evacuated from the Loyalist army, when tens of thousands of Italians and a considerable number of Germans continue to assist the rebels, Julius Deutsch has written an article about the International Brigade. The brigade included all the foreign soldiers on the Loyalist side. He says there were never more than 25,000 of them throughout their service, and only a fraction of that number served at any given time, whereas there were nearly 100,000 Italians and Germans on the rebel side, and probably nearly that many still. Regarding Russians helping the Spanish republicans. In actual fact it was only during the first months of the Spanish war that there were some hundreds of Russian volunteers in the air force, and some dozens of officers on the commanding staff. But very soon afterwards there were no longer even those. As the war progressed there were no Russians in the Spanish army and they were less numerous than any others in the International Brigade.

"It must be noted that one nation was represented there in relatively small numbers, and precisely that which the reactionaries have made the most noise about, the Soviet Russia. To believe the Fascist and semi-Fascist papers there were only Russians helping the Spanish republicans. In actual fact it was only during the first months of the Spanish war that there were some hundreds of Russian volunteers in the air force, and some dozens of officers on the commanding staff. But very soon afterwards there were no longer even those. As the war progressed there were no Russians in the Spanish army and they were less numerous than any others in the International Brigade."

CIO Lists Its 1st Objective

President John L. Lewis of the CIO has announced that the No. 1 legislative objective in the new congress will be a bill to compel government contractors to obey the Wagner labor relations law.

The announcement served notice that the C.I.O. is still determinedly behind the measure, killed in the last session, to make Wagner act compliance a prerequisite for any government contract.

- Other objectives listed are:
1. Federal curbs on the use of the National Guard in labor disputes.
  2. Abolition of state poll taxes.
  3. Federal anti-lynching legislation.
  4. Demand for a congressional study of technological unemployment.
  5. Expansion of the social security program to assure adequate benefits for the aged and unemployed in addition to the increases recommended by the social security advisory council.
  6. A federal health program.
  7. Increased appropriations for federal housing.
  8. Adequate federal aid for education.
  9. A federal arts program.
  10. Extension of the present federal youth aid.

DON'T READ HEARST

Everytime you dish out coppers for Hearst's Chicago American or the Chicago Herald-Examiner you are, unconsciously no doubt, contributing to the coffers upon which Hearst's empire of yellow journalism is built, and meanwhile, seriously harming the cause of organized labor. Think it over the next time you stop at a newsstand.

Improving The Social Security Act

The social security advisory council recommends that the social security act be amended so as to bring about 6,000,000 domestic and farm workers within the scope of the old age pension provisions.

It concedes also that the proposed \$47,000,000,000 reserve fund contemplated in the present act is unnecessary but warns that a contingency fund will be needed, as it is estimated that there will be about 22,000,000 persons eligible for old age pensions eventually.

It is somewhat academic to discuss whether or not a reserve should be accumulated, inasmuch as one is being accumulated anyhow, for the money is being spent for the current expenses of the government. The question whether or not it is desirable to tax payrolls for the current expenses of the government, under the pretense of accumulating an old age fund, might, however, be discussed. It would seem that the taxes on wages could be reduced.

The farmers and domestic workers ought to be covered, if there is a feasible way to do so. The act as originally passed was a beginning in social insurance legislation and was recognized as being crude. It will be overhauled, and there is hope that it will be improved.

Value of Education

Sidelights on the opportunities for career men: Ten per cent of the 15,000 lawyers in Manhattan have qualified for relief by taking the pauper's oath.

WORDS OF WISDOM

A small debt produces a debtor; a large one, an enemy.

BRANCH 1 J. S. F. ELECTS OFFICERS FOR NEW YEAR

Chicago, Ill.—In a short well-attended meeting of Branch 1 last Friday a number of important motions were passed and reports on our Branch work made, of sufficient importance to warrant some comment.

The immediate concern to which we must direct our entire work and attention is the New Year's Eve Party being sponsored by our Branch at the SNPJ Hall this Saturday night. This annual party is one of the main avenues of revenue for our Branch treasury, therefore, it is of greatest importance that we give it our all to insure its success.

The wholehearted support and cooperation of the entire membership will be necessary to keep things moving smoothly and in order that the extra-large crowd which we expect that night will be properly accommodated. Committees in charge are doing their bit of last minute brushing-up so, when you feel a tap on the shoulder and hear a request to help work at this affair, have your answer ready in the affirmative. Your help will be really needed that night.

The following members were elected to the Branch offices and to act on the numerous committees for the year 1939:

Charles Pogorelec, secretary; Joseph Drasler, organizer; John Sprohar, recording secretary; Oscar Godina, Fred Vider and Christina Turpin, auditing committee; Frank Zaitz, Louis Beniger and Joseph Drasler, dramatics committee; Frank Udovich, president, Sava; Frances Vider, vice-president, Sava; Anton Garden, secretary, Sava; Al Rak, recording secretary, Sava; Joseph Turpin, custodian, Sava; Frank Zaitz, Anton Garden and Frank Alesh, cultural committee; Donald Lotrich, Anton Garden and Frank Zaitz, publicity committee; Charles Pogorelec, librarian; Joseph Drasler, Al Rak and Oscar Godina, youth committee; Anton Garden, Justin Saje, Frank Zaitz, Joseph Drasler and Angeline Zaitz, Cook County Delegates; Christina Turpin, Anna Dresher and Charles Pogorelec, Red Falcon Committee.

A number of our members in Chicago and Cicero have done good work selling the American Family Almanac, although the secretary reports that there are still about 500 copies on hand which must be sold. Our Branch quota of these remaining copies is between 75 and 100 copies and there are undoubtedly far more customers than that in Chicago alone. The main problem is to secure workers willing to make the house-to-house canvass.

In order to stimulate new interest in our Branch library it was decided that the following three new books be purchased and placed in the library for the use of the members: "Loose Leafs from A Busy Life" by Morris Hillquit. "My Life as A Rebel" by Angelica Balabanoff. "It Can Be Done" by James Maurer. All three books written by pioneer Socialists who have spent their whole life in the Socialist movement are well worth your reading time and will fulfill, we feel sure, the intended purpose of renewing interest in our Branch library in addition to giving you the benefit of a wealth of information in their contents.

We renewed our membership in the Educational Bureau of the J. S. Federation, a growing institution functioning among Slovene cultural fraternal organizations throughout the whole country, serving the needs of its member-organizations in their cultural activities.

At the conclusion of the meeting Frank Zaitz spoke but a few minutes, time being limited, on his recent tour through Pennsylvania and Ohio, the subject on which he will lecture at the next meeting.

All members are urged to keep this in mind for the next meeting. Refreshments were served after the meeting.

Joseph Drasler.

The Incentive of Profit

Time and again we have been told that the desire of private profit is needed as an incentive to bring out the best efforts of men.

We thought of that again when we read of the destruction of 12 tons of candy in Texas.

Twenty-five thousand pounds of filthy, germ-laden candy, which was intended for the stomachs of Texas youngsters, was destroyed under the direction of the state Board of Health. Commenting upon the seizure, Dr. George T. Cox, state health officer, said: "In the fall certain manufacturers buy old candy from retailers and reprocess it. The combination of old candy already filthy from handling and insanitary condition renders the article unfit for human use."

Only one who is very innocent of the ways of the world will ask why an attempt was made to sell filth to little children. Even defenders of the profit racket know the answer. It was profit that made the manufacturers act like that. They were willing to poison children because they believed they could make more money by doing so.

Yes, the profit system has produced some wonderful results in the way of production. But much more and far better results will be obtained when men work together for the common good instead of for private profit.

THE EMBARGO MAY BE LIFTED

There seems to be some slight hope that the next session of congress may lift the embargo on Loyalist Spain.

It is understood that the embargo, called an amendment of the neutrality act, was originally imposed at the request of the Catholics who were supporting the rebels. That was early in 1937. In the spring of 1938 some of the Progressive members of congress got the ear of the president on the subject of lifting the embargo, and they joyfully went away with the full impression that he was with them. But when the matter came up, they discovered that something had interfered, and it did not have his support and did not go through.

However, Catholic opinion in America has been slowly changing. The changing sentiment lends some hope that the embargo may be lifted.

The Mexican oil question, as forecast, is an embarrassment. The state department of the United States is too keen to come to the rescue of the oil capitalists. Undoubtedly there are verbal fireworks exploding back of the scenery.

When American citizens go to other countries to get rich, they should accept the laws of those countries, both the laws existing at the time and those enacted later, and not come babying around Uncle Sam's legs crying for protection against laws that inconvenience them and disturb their plans to reap great fortunes at the expense of the natives.

All members are urged to keep this in mind for the next meeting. Refreshments were served after the meeting.

Joseph Drasler.

YOUTH WILL DISCUSS WAR AND PEACE

The Youth Committee Against War will hold a national youth anti-war congress at Columbus, Ohio, December 27-30.

Over 50 men and women, mostly young, are sponsoring the congress, and they represent many Christian, farm, union, peace, collegiate, Socialist and other organizations.

The Youth Committee Against War grew out of the Keep America Out of War congress which was held at Washington last spring. It is the youth section of the Keep America Out of War Committee, and it is not controlled by Communists and is not operated for the benefit of Soviet Russia regardless of what may happen to our own country.

These young people are concerned about the growing militarization of the United States. They will be heard from.

THE LIMA CONFERENCE

The news from Lima is largely window dressing. The real discussions are going on behind the scenes and will be crystallized, a little later, in compromise plans adopted by the conference.

The Mexican oil question, as forecast, is an embarrassment. The state department of the United States is too keen to come to the rescue of the oil capitalists. Undoubtedly there are verbal fireworks exploding back of the scenery.

When American citizens go to other countries to get rich, they should accept the laws of those countries, both the laws existing at the time and those enacted later, and not come babying around Uncle Sam's legs crying for protection against laws that inconvenience them and disturb their plans to reap great fortunes at the expense of the natives.

LA FOLLETTE

Governor La Follette of Wisconsin, staying in politics despite his unsuccessful try for a fourth term, will turn author and tour Europe before returning to the practice of law, he has revealed.

The Unemployed — Over 10 Million of Them. What Have They to Look Forward to in the New Year?

The Medical Trust Indictments

Under the anti-trust act, the American Medical Association has been indicted; also the Medical Society of the District of Columbia; the Harris County, Texas, Medical Society; the Washington, D. C., Academy of Surgery, and 21 individuals associated with the American Medical Association and its affiliates. The charge is that the defendants combined to block cooperative medical services.

It is too bad that it had to come to this. Practically no one among the prosecutors and the friends of cooperative health service has any desire to see medical men placed behind the bars. Yet the interference of medical men with group medicine is unwarranted and intolerable. A very large element in the association has realized this and has denounced the tactics of the majority. Indeed, the majority itself has backed up somewhat from its former uncompromising attitude, but has not yet reached the point where it would cordially approve of the group medicine which the people must have.

We say "which the people must have," because there is no other way in which they can get the health service they need. At least, there is no other way in which they are likely to get it soon. It could be had through completely socialized medicine, but if that ever comes, it will come after group medicine and health insurance have been tried.

On this subject, the people have awakened. They will no longer stand for the refusal of medical associations or societies to permit doctors to serve group health organizations. To the best of our knowledge, however, the people are not vindictive about it. If the desired result could be achieved through a civil suit for injunction or mandamus, or through an amicable accord, they would not care to have anyone penalized. But they will insist upon a cessation of the flagrant acts of interference, whatever it takes to bring about that result.

—Milwaukee Leader.

SELF-CULTURE

By James Brown, President of National Amalgamation of Bakery Workers' Union of Ireland.

The most interesting study that any man can pursue is the study of man himself. Human life as we live it today, in the humble surroundings of the worker, its joys and its sorrows, its burdens and its alleviations, its shortcomings and its virtues, its deep wants and yearnings, and its changes, sometimes very solemn changes, provide an ever present and continuous source of interest to those who have eyes to perceive. The books which circulate most freely through each community are those which give us pictures of human life in all its vicissitudes. No work of the most exalted genius can teach us so much as the revelation of human nature in the secrets of our own minds, in the working of our passions, and in the operation of our own intelligence, in the dissatisfaction of the present, and in our hopes for the future.

I have already hinted when writing before, that the study of our own movement as a means to higher culture should be pursued, but even that simple thought it is, may not appeal to many, and may not be within the reach of some. Then begin with yourself, the simple act of self-examination is the best stepping-stone I know to the possession of a higher and nobler conception of practical education. For, the search-light of truth on yourself, and I can assure you that if your analysis does nothing else, it will teach you in no uncertain manner the lesson of humility.

"Oh wad some Power the giftie gie us To see ourselves as ithers see us! It wad frae mony a blunder free us, An' foolish notion."

When we examine ourselves all sense of self-importance and ignorant pride must take a back seat. We never know how full of ourselves we are until we put ourselves under the microscope, or are placed there by some unforeseen circumstances that our pride and self-complacency made no provision for.

Without humility, the culture of which I am endeavoring to speak of, is absolutely impossible. In Washington Irving's book: "The Character of an Educated Gentleman," he makes humility the first and last principle. To be truly humble is to be courteous, long-suffering, helpful, interesting, in short, to be a person of charm is to be humble in our opinion of ourselves.

Humility is the first lesson we learn from reflection and self-distrust the first proof we give of having a knowledge of ourselves. Amongst all other qualities, humility is the most pre-eminent, because it leads to the highest distinction and self-improvement. Study your own character, endeavor to learn and to supply your own deficiencies, never assume to yourselves qualities which you do not possess, or hide an ignorant arrogance under the assumed cloak of humility. Combine all this energy and activity, and you cannot predict nor can others predict, at what high pinnacle of manhood you may arrive at. This is a quality that no one can afford to play the hypocrite with. You cannot assume to have it and yet not have it. Charles Dickens in Martin Chuzzlewit, portrayed old Pecksniff trying to palm off selfish pride, sugar-coated with

humility, as being genuine. What a miserable old crook and sneak he was, and what an unutterable failure he turned out to be. Socrates, when examining his pupils as to their dispositions and attainments, merely asked them to speak and he was able to as judge without any further examination how far in his teaching they had proceeded. Our speech is a mirror of the mind, and as this discerning critic all was as plain as a house on the hill top.

In speaking of humility, I do not mean that your knees should be like a pair of hinges, always ready to bow to whatever may be dictated, or even to adopt a passive attitude. On the contrary, I wish to point out that a knowledge of self is essential to culture, and that the culture of which I speak, when obtained in part, constitutes the strenuous life, the life of toil and effort, of labor and strife, of the highest form of success which comes not to the man who desires mere ease and peace, but the man who does not shrink from danger, from hardship, or from bitter toil, and who, out of these, wins the splendid ultimate triumph over oppression and wrong. No man who adopts the policy of the least resistance and enters into a compromise with enemies of truth, can or ever will occupy a place in the ranks of honorable manhood. No man can have any pretensions to knowledge or education who at heart is a passive coward, and who asks the question in face of danger, a question we so often hear—what will they do now?—the word (they) does not apply to them, they expect other men to face the storm, but when the thunder is quelled they will appear to enjoy the calm.

"But when all the blandishments of life are gone, The coward sneaks to death, the brave live on."

U. S. COAL MINERS HAVE HIGH TOLL OF ACCIDENTS

Although coal miners in the United States have a higher output per man than those of any other nation, an International Labor Office report on accident risks, which was submitted to a Committee of Experts that met in Geneva this month to discuss "Safety in Coal Mines," shows that the fatal-accident rate in American coal mines is higher than in those of any other country except Japan.

PLOT AGAINST FRANCO BARED

Dispatches from Spain last week reported that Franco's heralded offensive against the Loyalists has been indefinitely postponed because of discovery of an anti-Franco plot among army officers and because Loyalist had secured detailed information on insurgent military plans. Badly shattered morale in the rebel armies and among rebel officers led to the plot to overthrow Franco. The rebel push when it did get underway was checked all along the frozen Pyrenees front.

HABITS

The chains of habit are generally too small to be felt till they are too strong to be broken.